

Familiekunde Vlaanderen regio Dilbeek vzw is een regionale afdeling van Familiekunde Vlaanderen vzw. Ons werkgebied omvat volgende fusiegemeenten: Affligem, Asse, Beersel, Bever, Dilbeek, Drogenbos, Gooik, Galmaarden, Grimbergen, Halle, Herne, Kapelle-op-den-Bos, Lennik, Liedekerke, Linkebeek, Londerzeel, Machelen, Meise, Merchtem, Pepingen, Opwijk, Roosdaal, Sint-Genesius-Rode, Sint-Pieters-Leeuw, Ternat, Vilvoorde, Wemmel en de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Advies, opleiding, overleg, uitwisseling van ervaring, ontmoeting en samenwerking op het vlak van familiekunde en verwante wetenschappen staan daarbij centraal.

erfgoedcel
Kapelle-op-den-Bos

KOBOS
MEHELSEWEG 129
KAPELLE-OP-DEN-BOS

ORGANISEERT ZIJN TWEDE
STAMBOOMDAG
04.04.2026
VAN 10 TOT 18U

LEZING 14U
WAT JE OUDE FAMILIEFOTO'S
NOG KUNNEN VERTELLEN
DOOR PETER EYCKERMAN

BRENG ZEKER JE OUDE FOTO'S
MEE OM TE BESPREKEN.

MET MEDEWERKING VAN
NABURIGE HEEMKUNDIGE KRINGEN

Werkten mee aan dit nummer:

Erwin Octaaf D'Hoe, Jan erkelbout

Iedere auteur is verantwoordelijk voor zijn of haar bijdrage.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Documentatiecentrum	2
Activiteiten	3
Agatha	7
Petrus Halleman	7
Archief terugblik Belgisch fiscaal verleden	18
Archief grensinspectie	20
Rampen door de jaren heen	21
Oorlogsdagboek Marguerite Merlin	23
Molenbeek in verzet	24
Bewaar onze grafstenen (vervolg)	27
Scheningen	27
Vraag en antwoord	27

VOORWOORD

Leden van Familiekunde Vlaanderen hebben het al gemerkt. Bij de verzending van het eerste nummer van Vlaamse Stam werden de nieuwe lidkaarten niet meegestuurd. Er wordt bekeken hoe we dit oplossen. Voor nu: iedereen die bij een bezoekerscentrum langs gaat kan daar laten nazien of men al dan niet lid is. Indien gewenst kun je daar ook je lidkaart laten afdrukken!

Leden van Familiekunde Vlaanderen die zich digitaal hebben geabonneerd op Vlaamse Stam kunnen het eerste nummer van 2026 nu downloaden op de website van Familiekunde Vlaanderen.

Op de startpagina onder 'Laatste nieuws' vindt u hiervoor de aankondiging.

Of surf rechtstreeks naar de login-pagina: [digitaal tijdschrift login](#)

Indien u nog geen account hebt, zult u hier eerst op basis van uw lidnummer een paswoord moeten registreren.

Lukt het inloggen niet? Dan is daar meestal een eenvoudige verklaring voor: misschien bent u bij ons geregistreerd onder een ander lidnummer of misschien is uw emailadres bij ons niet gekend?

Bij vragen; stuur een mailtje naar info@familiekunde-vlaanderen.be en we helpen u zo snel mogelijk verder.

DOCUMENTATIECENTRUM

Ons documentatiecentrum bevindt zich in bibliotheek 'De Wolfspuit'

D' Arconatiestraat 1 te 1700 Dilbeek (naast CC Westrand)

De leeszaal van ons documentatiecentrum is volledig opengesteld op

elke **4e zaterdag** van de maand van **10.00 tot 13.00 uur**

elke maandag van de maand van **14.00 tot 16.00 uur** echter enkel op voorafgaandelijke

afspraak bij Myriam Smet

via e-mail myriam.smet3@telenet.be

Openingstijden in maart 2026

maandag 2 maart van 14.00 tot 16.00 uur (op afspraak)

maandag 16 maart van 14.00 tot 16.00 uur (op afspraak)

maandag 23 maart van 14.00 tot 16.00 uur (op afspraak)

zaterdag 28 maart van 10.00 tot 13.00 uur
maandag 30 maart van 14.00 tot 16.00 uur (op afspraak)

Toegang gratis voor FV-leden op vertoon van hun lidkaart – Niet-leden betalen een bijdrage van 2,00 euro

OPGEPAST: WEGENS AANPASSING VAN DE OPENINGSUREN VAN DE BIBLIOTHEEK KUNNEN WE GEEN AVONDOPENING MEER HOUDEN OP DE TWEEDE DONDERDAG VAN DE MAAND

ACTIVITEITEN

Omwille van organisatorische redenen vragen wij u zich **steeds verplicht en tijdig vooraf in te schrijven** en uw aanwezigheid te bevestigen.

Inschrijven via info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be.

Woensdag 11 maart 2026 om 20.00 uur gesprek met **René Jammart** over “**De wonderlijke genealogische wereld van www.jammart.be.**”

Wie wildweg op Google zoekt naar een persoon met voornaam en familienaam, zal dikwijls merken dat de websites www.jammart.be en www.jammart.eu binnen de eerste tien zoekresultaten verschijnen.

De websites bevatten honderdduizenden sporen naar onze voorouders.

Duizenden mensen bezochten reeds deze websites en vonden er een wonderlijke verzameling van genealogische gegevens. Aan dit huzarenwerk wordt ondertussen reeds 40 jaar gebouwd. René Jammart is ook gekend van zijn cursus paleografie (oud-schrift) en van de zelf geschreven genealogische boeken. Op deze avond willen we hem echter interviewen over zijn websites. Want die hebben één bijzonder kenmerk: de duizenden gegevens zijn kriskras door elkaar gezet. Dhr. Jammart zal ons vertellen wat de bedoeling is:

- Wat is er zoal te vinden op deze websites?
- Wat zijn de meest merkwaardige vondsten?
- Hoe kan je best zoeken op de websites?
- Wie kon er al geholpen worden? Wat waren de mooiste reacties?

In zijn zoektocht op beurzen, veilingen en markten vinden René en Arlette Jammart de gekste herinneringen aan voorouders. Alles wordt netjes geklasseerd en aan iedereen gedeeld via de website.

Locatie: **Feestzaal van Kasteel La Motte, Lumbeekstraat 20 te Sint-Ulriks-Kapelle**
Toegang is gratis voor FV-leden op vertoon van hun lidkaart – Niet leden betalen een bijdrage van 5,00 euro.

Vooraf inschrijven is verplicht via info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be

Zaterdag 21 maart 2026 – Nationaal Congres Familiekunde Vlaanderen in Kortrijk
Thema “**De toekomst van het verleden – nieuwe wegen in familiekunde**”. Van 9.00 tot 18.00 uur.

Op het programma staan voordrachten van volgende sprekers:

- **Bram Jacobs** over “Handschriftherkenning: je bent beginnend transcribent of expert paleograaf?”
- **Maarten Larmuseau** over “DNA-genealogie anno 2026: nieuwe inzichten voor de familiegeschiedenis”
- **Peter Eyckerman** met “AI in je stamboomonderzoek: speelgoed of hulpmiddel”
- **Karin van Honacker en Hendrik Callewier** (Rijksarchief) over “Toekomstige projecten van het Rijksarchief”
- **Leen Van Boxstal** (Histories) met “Nieuwe plannen rond migratie en familiegeschiedenis”

Doorlopende boekenbeurs en infostanden van 9.00 tot 17.00 uur.

Locatie: **Muziekcentrum Track, Conservatoriumplein 1 te 8500 Kortrijk**

Het volledige programma kan je nalezen op de website van Familiekunde Vlaanderen:

<https://www.familiekunde-vlaanderen.be/congres2026>.

Hier kan je ook inschrijven, **uiterste inschrijvingsdatum is 21 februari 2026**.

Zaterdag 4 april 2026 – Tweede Stamboomdag te Kapelle-op-den-Bos

erfgoedcel
Kapelle-op-den-Bos
ORGANISEERT ZIJN TWEDE
STAMBOOMDAG

04.04.2026
VAN 10 TOT 18U

KOBOS MECHELSEWEG 129 KAPELLE-OP-DEN-BOS

MET MEDEWERKING VAN NABURIGE HEEMKUNDIGE KRINGEN

LEZING 14 U
**WAT JE OUDE FAMILIEFOTO'S
NOG KUNNEN VERTELLEN**
DOOR PETER EYCKERMAN

BRENG ZEKER JE OUDE FOTO'S
MEE OM TE BESPREKEN.

We zullen aanwezig zijn met een stand!

Woensdag 8 april 2026 om 20.00 uur workshop/lezing “**Agatha, de nieuwe zoekmachine van het Rijksarchief**” door **Annelies Coenen**

Zelfs de beginnende genealoog opent al gauw de zoekmachine Agatha van het Belgisch Rijksarchief. Tienduizenden parochieregisters en registers van de Burgerlijke stand openen de wondere wereld van het verleden.

Annelies Coenen is Archivararis bij het Rijksarchief en daar verantwoordelijk voor de digitale ontsluiting. Ze is dus de ideale persoon om ons de weg te wijzen hoe we best zoeken om snel

een gewenst resultaat te bekomen. Tevens vertelt ze ons wat de toekomst biedt inzake de digitale toegang tot Rijksarchieven.

Breng je eigen laptop (en verlengkabel indien nodig) mee.

Wie problemen heeft om in te loggen of een account aan te maken vragen we om reeds om 19.30 uur aanwezig te zijn zodat we je hierbij kunnen helpen.

Locatie: **Lokaal L304 in cc Westrand, Kamerijklaan te 1700 Dilbeek**

Toegang is gratis voor FV-leden op vertoon van hun lidkaart – Niet leden betalen een bijdrage van 5,00 euro.

Vooraf inschrijven is verplicht via info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be

Zondag 26 april 2026 van 14.00 tot 18.00 uur vindt de **Erfgoeddag 2026** plaats.

Het thema van dit jaar is “**HAA Humor**”, waarbij de vele gezichten van humor in ons erfgoed worden verkend, van oude satires tot moderne memes.

Familiekunde Vlaanderen regio Dilbeek vzw doet mee met “**Het verhaal van Charles Bollkens en Irene Peperzak, of Familiegeschiedenis met een glimlach**”

Locatie: **Watermolen van Sint-Gertrudis-Pede**, Lostraat 84 te 1703 Schepdaal

Vrijdag 8 mei 2026 om 13.00 uur bezoek met **boekenraadpleging** aan de **Koninklijke Bibliotheek** in Brussel.

De Koninklijke Bibliotheek is de grootste bibliotheek van België. Ze ligt in onze onmiddellijke nabijheid en toch is ze eerder onbekend bij genealogen.

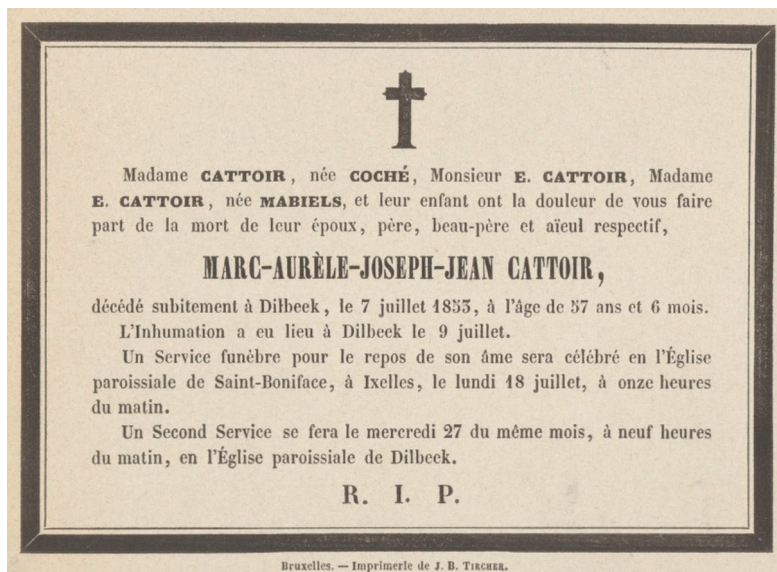
Het wettelijk depot is van onschatbare waarde, met alle uitgegeven boeken sinds 150 jaar.

De bedoeling is om samen de drempel te overwinnen om de bibliotheek te bezoeken. U vraagt wel via de website vooraf uw boeken op <https://www.kbr.be/nl/> (mogelijk om 10 boeken te reserveren, verplicht twee dagen vooraf).

Titel	Documents concerning Grand-Bigard abbey : ms. II 446
Collatie	42 + 11 folios ; 32.3 x 18.4 cm
Herkomst	de Roovere de Roosemeersch, Luc-Joseph-Antoine 1784-1842 L. De Roovere de Roosemersch
Materiaal	paper

Er kunnen ook oude rouwbrieven gevonden worden, zelfs op uw scherm te raadplegen. (family announcements), handschriften, zeldzame boeken,...

Omdat het soms wennen is om het juiste boek te vinden, willen we jullie helpen om te reserveren in ons documentatiecentrum op **maandag 4 mei** tussen 14 en 16 uur.

Dit Dilbeeks antieke doodsbericht konden we digitaal oproepen via de website van de KBR.

Locatie: Kunstberg 28 1000 Brussel (vlakbij Centraal Station)

Afspraak ter plaatse om 13 uur of om 12u15 aan het treinstation Dilbeek, waar we om 12u29 samen de trein nemen naar het Centraal Station Brussel.

Deze activiteit (zonder treinrit) is gratis voor FV-leden op vertoon van hun lidkaart – Niet leden betalen een dagkaart in de bibliotheek van 5,00 euro.

Vooraf inschrijven is verplicht via info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be

Vrijdag 12 juni 2026 om 10.00 uur bezoek aan het **archief van het AMVB** (Archief en museum voor het Vlaams leven te Brussel) te Brussel, (met de open bibliotheek van Familiekunde Brussel)

Veel van onze voorouders komen uit andere delen van België of de wereld. Dikwijls verbleven ze enkele jaren of generaties in het Brusselse om van daaruit naar de groene Rand rond Brussel te trekken.

Veel Vlamingen vonden elkaar in de Brusselse grootstad via winkels, verenigingen, kerken, enz. Het AMVB stelt zich als doel om die Nederlandstalige aanwezigheid te bewaren en te duiden. Stephanie Lamaire maakt ons duidelijk wat we hier zoal zouden kunnen vinden.

Wie wenst kan nadien even vertoeven in de open bibliotheek van Familiekunde Brussel.

Locatie: AMVB, Arduinkaai 28 te 1000 Brussel

Afspraak ter plaatse of om 9 uur aan de tramhalte Dansaert Park te Groot-Bijgaarden. Daar nemen we samen de tram en metro tot metrostation 'IJzer' om nog 10 minuten te stappen naar het AMVB.

Deze activiteit (zonder tramrit) is gratis voor FV-leden op vertoon van hun lidkaart – Niet leden betalen een bijdrage van 5,00 euro.

Vooraf inschrijven is verplicht via info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be

Opgepast: het aantal deelnemers is beperkt tot 15! Wees dus snel indien je er bij wil zijn!

AGATHA

Aanvulling genealogische bronnen

Grote update in AGATHA! De genealogische bronnen zijn aangevuld, en dan vooral de burgerlijke stand na 1920. Tussen februari 2025 en januari 2026 werden 21.675 beschrijvingen voor de burgerlijke stand toegevoegd, wat overeenkomt met ruim 1 miljoen beelden.

Ga op ontdekking: <https://agatha.arch.be/search/genealogie/>

Bron: Rijksarchief, Nieuwsbrief, 23 januari 2026

PETRUS HALLEMANS

Petrus Hallemans, bijgenaamd 'den Blinden'

Erwin Octaaf D'hoë

Dit is een merkwaardig verhaal, hoe iemand tijdens de negentiende eeuw gedurende vele jaren de openbare instanties kon misleiden door de schijn van armoede voor te wenden.

Een bekentenis aan het levenseinde

Op 18 december 1864 overleed in het huis van Antonius De Vries in de wijk den Caudenjert te Dilbeek de bejaarde jongman Petrus Hallemans, bijgenaamd 'den blinden'.¹ Hij werd geboren te Dilbeek op 3 maart 1803 als enige zoon van Joannes Baptista (†1826) en Barbara De Lange (†1819), beiden afkomstig uit Anderlecht.

Enige tijd na het overlijden van zijn ouders was hij steuntrekkend van het weldadigheidsbureau van Dilbeek, omdat hij door zijn familie in de steek werd gelaten, geen middelen van bestaan had en van jongsaf blind was. Gedurende vijftig jaar tot aan zijn overlijden kreeg hij meer dan 1800 frank in geld, kledij, beddengoed, verblijf in de hospitalen, zonder hierbij te rekenen de openbare uitdelingen die jaarlijks gebeurden door de zorgen van het weldadigheidsbureau, bestaande uit brood, kolen, roggebloem en plantaardappelen.

Op deze uitdelingen was hij na het overlijden van zijn ouders steeds aanwezig. Hij is huurder gebleven van een perceel land van ongeveer 50 à 60 are toebehorende aan de familie d'Arconati. Deze lieten het hem uit medelijden aan een bescheiden prijs tot eind 1861.

Toen voelde het gemeentebestuur zich genoodzaakt hem wegens ziekte naar het Sint-Pieterhospitaal te Brussel over te brengen. Hij bewoonde een kleine hut die hij had gebouwd met de hulp van het weldadigheidsbureau en andere liefdadige personen op het land dat hij in huur had. Hij woonde in deze hut tot enkele weken voor zijn overlijden.

Het weldadigheidsbureau voelde zich genoodzaakt hem wegens zijn ziekelijke toestand sedert meer dan drie jaar alle buitengewone zorgen toe te kennen. Tijdens de maand oktober 1864 is zijn toestand verergerd. Het weldadigheidsbureau besloot hem opnieuw naar het hospitaal te voeren. Maar hij wou er zich niet laten overbrengen, zeggende dat hij zijn hut niet wou verlaten. Maar aangezien zijn toestand nog verslechterde, liet het weldadigheidsbureau hem overbrengen naar zijn buur Antoine De Fries. Daar kreeg hij vanwege het weldadigheidsbureau tot op het laatst alle zorgen die zijn toestand vereiste.

¹ Antonius De Vries (1826-1894), buurman van Petrus Hallemans, aan de Caudenjertweg nr. 6 in 1866.

Enkele dagen voor zijn overlijden smeekte hij de burgemeester² hem te komen bezoeken. Toen de burgemeester bij hem aankwam, vond hij Halleman in de kamer door het weldadigheidsbureau aangewezen. Nadat de burgemeester hem sprak en gezien zijn toestand, zei Halleman: “Ik voel dat mijn laatste uur nadert en bijgevolg wil ik u mijn geheim toevertrouwen.” Hij zei: “Ik bezit ongeveer 3000 frank gedeeltelijk geplaatst bij de spaarkas te Brussel en gedeeltelijk bij de notaris Verbrugghen te Sint-Jans-Molenbeek. Ik wens een notaris te laten komen om mijn testament te maken, want mijn familie laat mij in de steek wanneer ik het nodig heb. Het is meer dan dertig jaar geleden dat ik nog iemand van hen heb gesproken. Mijn formele wens is dat ze niets krijgen van wat ik bij mijn overlijden nalaat. Ik wil alles wat ik bezit aan de kerk van Dilbeek nalaten, om missen te celebreren na mijn overlijden.”

Op hetzelfde ogenblik overhandigde hij een boekje uitgereikt door de spaarkas te Brussel. Hierop staat: “Caisse d'épargnes établie à Bruxelles, livret n° vingt six mille cinq cent trente huit, remis à Pierre Halleman aveugle demeurant à Leuw St. Pierre. Bruxelles le 26 juillet 1847, reçu mille quatre cent cinquante frs”. De intrest van deze som is steeds vermeerderd bij het kapitaal, want hij is er nooit aangekomen.

Ten tweede een bekentenis van notaris Verbrugghen te Sint-Jans-Molenbeek waaruit blijkt dat Halleman aan de notaris om in rente te plaatsen de volgende sommen heeft overgemaakt: Op 29 september 1860 – 865 frs, en op 9 juni 1862 – 225 frs. in totaal 1050 frank.

Nadat met verbazing deze verklaring werd aanhoord, werd geprobeerd hem te laten verstaan dat door zijn middelen verborgen te hebben gehouden hij het weldadigheidsbureau heeft bedrogen, en dat hij een onrechtmatige daad heeft gesteld tegenover andere armen van gemeente, door hulp te vragen die hij niet nodig had, zeker daar hij nooit de intrest heeft aangeraakt van de som van 1450 frank die hij op 26 juli 1847 bij de spaarkas heeft geplaatst en tot deze dag had laten vermeerderen samen met het kapitaal. Deze opmerking heeft er waarschijnlijk toe bijgedragen over wat er in het testament van Halleman te lezen staat. Twee of drie dagen voor het overlijden van Pierre Halleman is de burgemeester naar het verblijf van Antoine De Fries gegaan. Daar vond hij Halleman gevaarlijk ziek.

Nadat de burgemeester zich vergewiste dat Halleman alle nodige zorgen kreeg, trof hij er drie personen aan rond het bed die hem onbekend waren. Halleman zei in hun bijzijn: “Deze mensen komen mij lastig vallen. Zij zeggen dat ze mijn ouders zijn, maar ik ken hen niet, en ik herhaal dat het mijn wens is dat ze niets krijgen van wat ik nalaat.”

De burgemeester verzocht deze drie personen om Halleman met rust te laten.

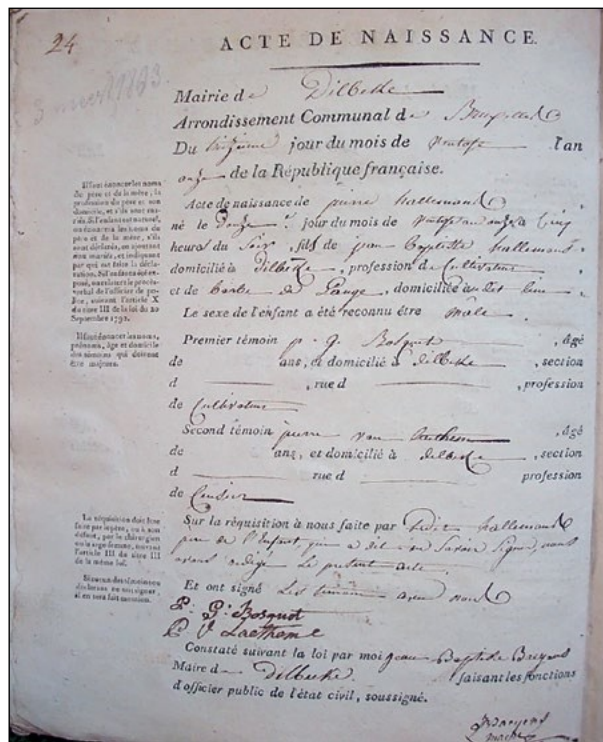
Bij zijn terugkeer vernam de burgemeester dat de auteur van een verzoekschrift de genaamde Tobias Halleman een van deze drie personages was.³ Het weldadigheidsbureau van Dilbeek trof de nodige regelingen om de toelating te krijgen langs gerechtelijke weg de erfgenamen van Halleman tegen te werken en datgene wat Pierre Halleman had beroofd en opgelicht te restitueren, gezien hij de nodige bestaansmiddelen had.

Reconstructie van het leven van Petrus Halleman

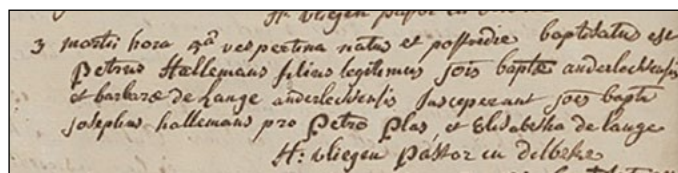
Zowel de burgerlijke stand als het parochiearchief hebben de geboorte van Petrus of Pierre Halleman op 3 maart 1803 opgetekend.

² Egidius Franciscus Verheyden (1805-1890), burgemeester van Dilbeek (1838-1890).

³ Tobias Halleman beweert dat Petrus Halleman zijn oom is. Genealogisch onderzoek weerlegt dit.

Geboortekte Petrus Hallemans (Rijkarchief Leuven, burgerlijke stand Dilbeek, geboortekten 01/01/1797-31/12/1813, foto 117, pagina 24)

Doopakte Petrus Hallemans door pastoor Hendrik Vliegen (1750-1822) in 1803 (Rijksarchief Leuven, parochieregisters Sint-Ambrosiusparochie Dilbeek, dopen III, foto 11, pagina 17)

Militaire dienstplicht in het Nederlandse leger

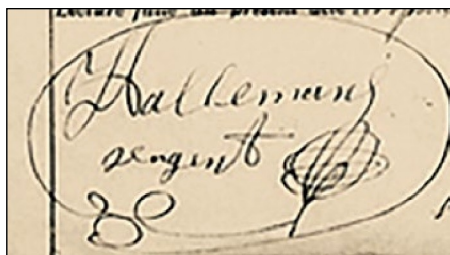
Petrus Halleman vervulde zijn militaire dienstplicht in het Nederlandse leger tijdens de Hollandse periode. Zijn dienststaat geeft een goed beeld over de periode voor zijn huwelijk. Er is van hem een dubbele inschrijving terug te vinden.

Bij de eerste inschrijving werd hij ingelijfd in de eerste afdeling infanterie.⁴ Bij stamboeknummer 6615 staat zijn persoonbeschrijving: een lichaamslengte van 4 voeten en 10 duim, wat overeenkomt met een erg kleine lichaamslengte van 1,45 meter, lang aangezicht, lang voorhoofd, blauwe ogen, spitse neus, grote mond, ronde kin, lichtbruine haren en wenkbrauwen.⁵ Op 15 april 1819 nam hij vrijwillig dienst als tamboer voor 8 jaar. Op 25 december 1822 hernam hij de dienst voor de tijd van 1 jaar, 6 maanden en 15 dagen. Op 1 mei 1822 was hij fuselier, op 26 december 1822 korporaal, op 14 maart 1826 opnieuw fuselier. Hij woonde te Anderlecht.

⁴ De eerste afdeling infanterie werd opgericht in 1819 en opgeheven in 1830 bij de scheiding van België en Nederland. Zij was vanaf 4 april 1815 samengesteld uit het eerste bataljon infanterie van linie en de 21ste, 22ste en 23ste bataljon infanterie nationale milite met manschappen hoofdzakelijk afkomstig uit de provincie Zuid-Brabant.

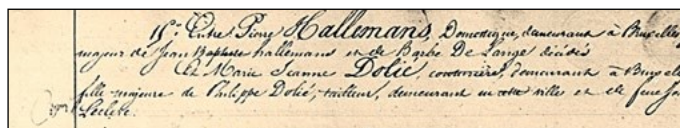
⁵ Nationaal Archief Den Haag (NA), 2.13.09, Inventaris van het archief van het Ministerie van Oorlog: Stamboeken van Onderofficieren en Minderen van de Landmacht, 1813-1924, 308 (stamboek van de eerste afdeling infanterie, 1815-1820), foto 285, stamboeknummer 6615.

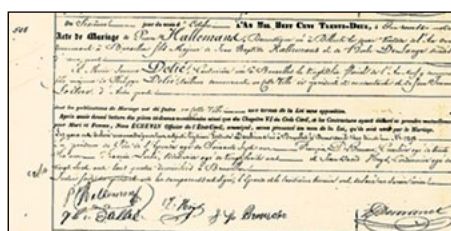

Handtekening van Petrus Hallemans
(FamilySearch, burgerlijke stand Brussel, huwelijken 1831-Oct-1832, foto 40, pagina 236)

In de overlijdens voor de burgerlijke stand wordt hij als ongehuwd ingeschreven, evenzo in de parochieregisters. Toch was Petrus Hallemans gehuwd te Brussel op 6 oktober 1832 met Maria Jeanne Dolié⁸, naaister, geboren Brussel 26 floréal IX (16 mei 1801), dochter van Philippe, kleermaker, en wijlen Jeanne Le Clerc. Zij had een onwettig kind.⁹ Bij zijn huwelijk was hij dienstbode te Brussel. Het huwelijk werd voorafgegaan door een huwelijksafkondiging te Brussel op 16 september 1832.

Huwelijksafkondiging Petrus Hallemans-Marie Jeanne Dolié (FamilySearch, burgerlijke stand Brussel, huwelijksafkondigingen 1829-1835, foto 254, pagina 38v)

Huwelijksakte van Petrus Hallemans en Marie Jeanne Dolié (FamilySearch, burgerlijke stand Brussel, huwelijken 1831-1832, foto p. 155, pagina 86)

In 1837 staat hij al ingeschreven als steuntrekkende van de armen te Dilbeek.¹⁰ Doch in het bevolkingsregister is hij nergens te bespeuren. Op 26 juli 1847 woonde hij te Sint-Pieters-Leeuw.

De volkstelling gehouden te Dilbeek in 1846 vermeldde Hallemans Petrus, ongehuwd, blind. Zijn woning had een gelijkvloers met een woonkamer, en hij genoot bijstand van de armen. In 1847 staat hij terug in de bevolkingsregisters van Dilbeek ingeschreven als ongehuwde landbouwer op het Dorp nr. 5.¹¹ In 1856 is dit Caudenjert nr. 5.¹² Volgens de landbouwtelling van 1856 cultiveert hij in de wijk Caudenjert, tweede sectie, huisnummer 5 in totaal 61 are,

⁸ Geboren als Marie Jeanne Dolie (FamilySearch, burgerlijke stand Brussel, geboorten 1800-1801 Jaar IX, foto 365, pagina 454).

⁹ Gertrude Danhieux, geboren te Brussel op 12 maart 1831 als Marie Jeanne Dolie. De familienaam van de moeder is Danhieux en niet Dolié. Het kind werd bij het huwelijk van haar ouders gewettigd en kreeg de familienaam Hallemans: Rijksarchief Leuven (RAL), burgerlijke stand, geboorten Brussel 1831, foto 175, pagina 162v.

¹⁰ Gemeentearchief Dilbeek (GAD), Commissie van Openbare Onderstand, inventaris Dilbeek, 185.2.

¹¹ Het blad vermeldt ook het kortstondig verblijf van Joseph Delmaer, arbeider, geboren te Dilbeek op 9 juli 1812. Deze kwam van Brussel op 24 april 1852 om op 8 mei van datzelfde jaar naar Brussel terug te gaan (FamilySearch, bevolkingsregisters Dilbeek, boek 2 1847-1856, foto 510, pagina 121).

¹² FamilySearch, bevolkingsregisters Dilbeek, boek 2 1857-1866, foto 864, pagina 6.

verdeeld over 20 are tarwe, 20 are rogge, 10 are aardappelen, 1 are groentetuin, en 10 are bos enz.¹³ Het is onbegrijpelijk hoe hij dit klaarspeelde gezien zijn blindheid. Dit duidt eerder op slechtziendheid.

Petrus Hallemans woonde tot kort voor zijn overlijden in een kleine hut op gehuurde grond. Dat land behoorde toe aan Joseph Arconati, wonende te Brussel, en was gelegen, zo toont de Popp-kaart, sectie F 191b ter plaatse geheten De Loo oppervlakte 43 are 10 centiaren. Hij huurde van dezelfde ook nog land sectie F 182 oppervlakte 29 are, en een bos sectie F 186 oppervlakte 12 are 50 centiaren, wat een totaal geeft van 84,5 are.¹⁴ Dit alles is gelegen aan de weg naar de Sint-Alenakapel.

De drie percelen gehuurd door Petrus Hallemans
(links: Koninklijke Bibliotheek Brussel, Vandermaelen-kaart 1830; rechts: Geopunt, Popp-kaart (1842-1879))

Petrus Hallemans was een durver, en deinsde ook niet terug voor eigengereid optreden. Op 22 juli 1848 worden Pierre Hallemans, 48 jaar, en Antoine (Alexander) Hofmans (1801-1849), 47 jaar, beiden arbeider te Dilbeek, door de rechtbank van eerste aanleg veroordeeld tot het betalen van een fikse boete van 16 frank voor vervoer van wild tijdens de verboden periode. Petrus Hallemans werd echter vrijgesproken. Vermoedelijk had hij opnieuw geluk wegens zijn geveinsde armoede.¹⁵ Op 21 juni 1858 kreeg hij een fikse boete van 100 frank of een subsidiaire gevangenisstraf van 6 dagen wegens een jachtovertreding gepleegd te Dilbeek op 27 mei van datzelfde jaar¹⁶. Merkwaardig genoeg was hij deze keer alleen. Petrus Hallemans overleed op 18 december 1864.¹⁷ Zijn overlijden werd zowel in de burgerlijke stand als in de parochieregisters opgetekend.¹⁸

¹³ GAD, inventaris, 711:201.4, Landbouwtellingen.

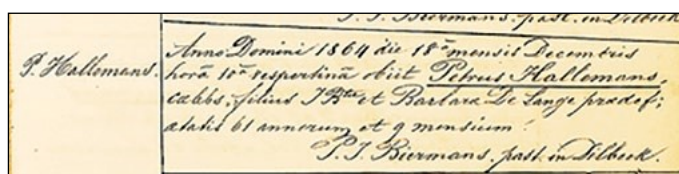
¹⁴ Rijksarchief Vorst (RAV), kadaster Dilbeek 1833, 1197.

¹⁵ GAD, Veroordelingsbulletins 1841-1880, 587.701.

¹⁶ GAD, Registre contenant la relation des condamnations judiciaires formé en exécution de la circulaire de Mr. le Gouverneur de la Province du 11 juillet 1853 N° 112, 587.701, 1853-1899.

¹⁷ Burgerlijke overlijdensakte van Petrus Hallemans: RAL, burgerlijke stand Dilbeek, overlijdens 01/01/1864-31/12/1864, foto 32, pagina 7.

¹⁸ Kerkelijke overlijdensakte van Petrus Hallemans: RAL, parochieregisters Dilbeek, overlijdensregister 15, pagina 5.

Overlijdensakte van Petrus Hallemans
(Rijksarchief Leuven, parochieregisters Dilbeek, overlijdensregister 15, pagina 5)

Het testament en de inventaris van de bezittingen van Petrus Hallemans

In 1864 laat Petrus Hallemans, werkmán woonachtig te Dilbeek, “ziek te bed liggende nogtans gezond van geest en verstand zoo dat het heeft gebleken”, zijn testament opstellen in de slaapkamer “in eene benede kamer”, een gelijkvloers vertrek, ten huize van Antonius De Vries.¹⁹ “Ik geef en late aen den bureel van welda/digheid der gemeente Dilbeek eene somme/ van vijf honderd francs./

Ik noeme en institueer voor mynen/ universele erfgenaem, van alle het over/deel van myne nalatenschap, de kerk van de voorschreve gemeente Dilbeek,/ op last van te doen celebreren binnen het/ jaer van myne overleden vyftig gezongen/ missen & alle duerende twee jaergetyden en van/ my doen te begraeven volgens myne staet.

Dees testament is alzo gedictieerd geweest/ door den testateur en door my notaris eygen/handig geschreven en daer na hebben my/ notaris het voorgelezen aen den testateur die verklaard het wel te verstaen en daer/in te blyven volherden als zynende zynen/ wil alles in de tegenwoordigheid der vier/ na te noemen getuigen. Arnouldus Franciscus Tichel, zonder beroep, wonende te Sint-Jans-Molenbeek. Henricus Stillemans, barbier, gehuisvest te Sint-Jans-Molenbeek. Joannes Franciscus De Knop, herbergier te Dilbeek woonachtig. Judocus Ghysels landbouwer te Dilbeek woonachtig.”

Volgens de inventaris gemaakt door de notaris op 23 december 1864²⁰, bedroeg de nalatenschap ongeveer 3500 frank, gedeeltelijk bestaande uit geld gestort in de spaarkas te Brussel en gedeeltelijk bij notaris Bernardus Verbrugghen te Sint-Jans-Molenbeek, alsook in een kleine hut die hij bewoond heeft tot enige tijd voor zijn overlijden.²¹ Het is interessant om de inventaris geheel weer te geven:

“Het jaer duyzend acht honderd vier / en zestig den dry en twintigsten december / ten een ure na middag in de gemeente Dilbeek / ten wooning van Petrus Hallemans, genaemd / den blinden, in zyn leven werkmán woonachtig / te Dilbeek aldaer overleden den achttienden dezer / maend institueerd by zyn testament ontfangen / voor den ondergeteekende notaris den dertienenden / dezer maend geregistreerd de kerke van zyn gemeente / zynen universelen erfgenaem op last van te / doen celebreren binnen het jaer van zyne overleden / vyftig gezongen missen en alle duerende twee / jaergetyden en van hem te doen begraeven volgens / zynen staet, en aen den bureel van weldadigheyd / eene somme van vyf honderd francs eens. Ten verzoeken en in de tegenwoordigheid van / de heer Egidius Franciscus Verheyden, burgemeester / der gemeente Dilbeek, handelende als voorzitter van den / bureel van weldadigheyd der voorschreve gemeente.

Ten by wezen in tusschen komst van:

1. Tobie Halemans, werkmán.
2. Elisabeth Halemans, huysvrouw bygestaen en / bemachtigd van Joannes Van den driesch.
3. Franciscus Haelemans, werkmán.
4. Corneillus Van Overstraeten, bier bereider.
5. Petrus Van Zee, werkmán, echtgenoot van / Theresia Janssens ik zeg Haelemans.
6. Nicolas Josephus De Boeck, herbergier, echtgenoot/ van Theresia Janssens.

¹⁹ RAV, notariaat Prosper Franciscus Laurentius De Neck te Sint-Jans-Molenbeek, 13 december 1864, nr. 250.

²⁰ RAV, notariaat Prosper Franciscus Laurentius De Neck te Sint-Jans-Molenbeek, 23 december 1864, nr. 259.

²¹ GAD, Inventaris Dilbeek, Commissie van Openbare Onderstand, 504.6 (register der beraadslagingen, 1823-1890), zitting van 11 februari 1865.

Alle woonachtig in de stad Brussel, wettige / erfgenamen van den overleden; neven en nichten / en den welken geen ascendanten of descendanten / achtergelaten heeft.

Gaet er over gegaen worden door Mr. Prosper / Franciscus Laurentius De Neck, notaris te Sint / Jans Molenbeek verblyvende ten by weze der na / te noemen getuigen tot een wettelyk bewys / by middel van inventaris en opneming der / requisitie van den heer Verheyden van den staet der / nalatenschap en erffenis van Petrus Halleman / en dit tot behoudenissen der regten der / partyen en alle de ander die zoude kenne / eischen en onder reserve en protestatie.

Daer aen voldoende heeft Mr. De Neck hem / begeben met de voorgenoemde comparanten en / getuigen in het huyske of hutte door den overleden / bewoond in eene groote ongeschiktheid.

Een deel slechte planken, twee kisten in wit hout / een slechte kachel, een deel brand hout, land / bouwers gerief, en pataten alles te zamen geprezen / op dertig francs... 30.

De bouw stoffen van eene leeme / huyske, gebouwd op vremden grond / vyf en zeventig francs ... 75.

Comptant geld,

In een der voorschreve kisten vier / stukken van vyf francs twintig francs ... 20.

Totaal f 125.

Papieren

Den voornoemden heer Verheyden verklaerd dat eenige / dagen voor zyn dood Halleman hem heeft in / bewaernis gegeven zyn pampieren bestaende in:

1. Eene livret op de spaerkas, Societeit Général / opgerigt te Brussel, dragende den number zes en / twintig duyzend vyf honderd acht en dertig francs / bewyzende dat Petrus Halleman daer heeft ge / storten den zes en twintigsten july achttien honderd / zeven en veertig, eene somme van veertien honderd / francs ik zeg veertien honderd vyftig francs en dat / den intrest van den zes en twintigsten july / achttien honderd vyftig er van verschuldigd is.

Dit stuk is door ons notaris gepa[ra]pheerd en / gecoteerd onder den number een ... 1.

Een erkentenis op ongezegeld papier geteekend / door den heer Bernard Verbruggen, in zyn leven notaris / te Sint Jans Molenbeek, door het welk stuk het / bewyst dat hy in bewaernis ontfangen heeft / den negensten september achttien honderd zestig / eene somme van (acht honderd francs) ik zeg acht / honderd vyf en twintig francs en den negensten juny achttien honderd twee en zestig eene / somme van twee honderd vyf en twintig francs / en dat den intrest te rade van vier ten honderd / er van betaeld is geweest tot den eersten july / achttien honderd twee en zestig. Dit stuk is gearapheerd en gecoteerd geweest / door ons notaris onder de cote twee ... 2. Schulden en verklaringen

Den genoemden heer Verheyden in naem en in houda / nigheyd van voorzitter van het bureel van weldadigheyd / der gemeente Dilbeek, verklaert dat den overleden / Petrus Halleman op zyn verzoek en gebruik / makende van zyn blind heyd en zyn behoefteigheyd / heeft ontfangen van den voorschreven bureel van weldadigheyd ten titel van onderstand en secours / zoo dat het blykt uit de boeken en rekeningen

1. Van den eersten february achttien honderd vyf en / dertig, tot den twee en twintigsten maart achttien honderd / veertig vyf honderd dry francs elf centiemen ... 503,11.

2. Van den twee en twintigsten maart / achttien honderd veertig tot den / derden april van het jaer achttien / honderd vier en vyftig eene somme / van acht honderd dry en vyftig / francs vyf en zeventig centimen ... 853,75.

Van dit tydstop tot den dag van zyn / overleden eene somme van dry honderd / zeventig francs ... 370.

En dit zonder préjudicie van dinteresten / van de voorschreve somme.

Dat de nalatenschap nog verschuldigd / is aen de gemeente Dilbeek over betaling / door haer gedaen in Sint Peeters gasthuys / voor den veerden trimester achttien honderd / een en zestig eene somme van veertig francs zestig centimen ... 40,60.

En voor den eersten trimester van het jaer / achttien honderd twee en zestig eene somme van / zeven en zestig francs zestig centimen ... 67,60. Een aen de kerk voor de begraevenis een/ en twintig francs vier en zestig centimen ... 21,64.

Te zamen achttien honderd zes en vyftig francs / zeventig centimen ... 1856,70.

De comparanten erfgenamen doen tegens die schulden en lasten / alle reserve en protestatien. Den heer Verheyden doet daer boven bemerken dat het actief / van deze nalatenschap voortkomt van het geen Hallems / den overleden ontfangen heeft van den bureel van welda / digheid en de kerk en dat hy by zyn testament / volgens zyn middelen den bureel en de kerk / vergoeden van den onderstand dat hy er / van ontfangen heeft en genoten. Niets meer gevonden zynde geweest voor op te nemen / of te schryven hebben deze gesloten ten vier ure na middag. De pampieren zyn gebleven in handen van ons / notaris.

Aldus gedaen en verleden te Dilbeek, dag / maend en jaer voorschreve, ten by wezen / van dheeren Petrus Josephus Kerremans / herbergier en Carolus Vanderstuyfen, werkmán / woonachtig ten eersten te Dilbeek en den / tweeden te Sint Jans Molenbeek aenzogte getui / gen die deze hebben onderteekend met den heer / Verheyden en my notaris, de andere comparanten hebben verklaerd / niet te wille teeken[en], den heer De Boeck alleen heeft / geteekend.”

De verborgen bestaansmiddelen en de reactie van het bureel van weldadigheid

Petrus Hallems hield zijn middelen van bestaan nauw verborgen. Zo blijkt uit het spaarboekje nr. 26538 afgeleverd door het bestuur der algemene maatschappij te Brussel op 26 juli 1847, waar hij dan een som van 1450 frank stortte. De verschuldigde intresten op deze som benutte hij vanaf de eerste dag tot aan zijn overlijden om bij de hoofdsom te storten en aldus het kapitaal te vermeerderen. Later zette hij nog in twee keer, op 29 september 1860 en op 9 juni 1862, bij notaris Verbrugghen te Sint-Jans-Molenbeek een som van 1050 frank op rente uit. Hij had het niet nodig, niettegenstaande zijn blindheid, gedurig bij het bureel van weldadigheid onderstand te komen vragen. En toch had hij sedert meer dan 25 jaar tot aan zijn overlijden, volgens bewijsstukken van het bureel van weldadigheid, in hulpmiddelen ongeveer 1800 frank ontvangen. Daarbij kwamen ook nog de publieke uitdelingen doorheen de loop van elk jaar, waarvoor het bureel van weldadigheid zorgde. Deze bestonden uit brood, brandstoffen en plantaardappelen. Hij liet nooit na op deze uitdelingen zijn deel op te eisen.

Het bureel eiste daarom ten eerste deze som van 1800 frank terug, alsook het legaat van 500 frank door Petrus Hallems aan de armen van Dilbeek gemaakt. Ten tweede wenste het bureau de nodige autorisatie te bekomen om de erfgenamen van Petrus Hallems in het recht te vervolgen tot wedergave van de som die hij van het bureel van weldadigheid “afgetroggeld” had. Ten derde eiste het bureau arrest te mogen doen zetten op de kapitalen hiervoor aangewezen, tot waarborg der verschuldigde sommen. Eenparig besloot de raad:

Ter eerste: aan de bestendige deputatie van de provinciale raad om het legaat van 500 frank door Petrus Hallems aan de armen van Dilbeek gemaakt te mogen bekomen.

Ten tweede: De autorisatie te bekomen om de erfgenamen van Petrus Hallems in het recht te vervolgen tot wedergave der som die hij van bureel van weldadigheid afgetroggeld heeft.

Ten derde: Arrest te mogen doen zetten op de kapitalen, hiervoor aangewezen, tot waarborg der verschuldigde sommen. Ondertekend: Verheyden, Biermans, Jacobs, De Ridder. 14 februari 1865. Het antwoord van de deputatie inzake de vraag en toelating volgde op 22 maart 1865. Het Staatsblad van zondag 30 april 1865 informeert over de afwikkeling van het testament.²² Een vergadering van het bureel van weldadigheid, het advies van de aartsbisschop van Mechelen, de gemeenteraad en de bestendige deputatie waren nodig om op 27 oktober 1865 tot een koninklijk besluit te komen dat in een eerste artikel het bureel van weldadigheid van Dilbeek toeliet om het legaat van 500 frank te aanvaarden, in het tweede artikel de kerkfabriek van Dilbeek het kapitaal van 603 frank 6 centiem te aanvaarden om de kosten gesticht

²² *Moniteur belge*, 35/120 (1865) 2121.

volgens het testament te dekken. Het was haar niet toegestaan de universele legaten door de overledene te aanvaarden.²³

De vraag, vanwaar het aanzienlijke bedrag dat Petrus Hallemans naliet, afkomstig was, blijft onbeantwoord.

De erfgenamen van Petrus Hallemans waren niet zijn broers, zusters of diens kinderen, en zelfs geen verre verwanten. Nochtans zijn ze volgens de notaris allen wonende te Brussel, wettige erfgenamen, neven en nichten van Petrus Hallemans die geen ascendanten en descendanten heeft.²⁴

Bijlage: de familie van Petrus Hallemans

I. Joannes Baptista Hallemans, dagloner, plafonneerder, landbouwer te Dilbeek, geboren te Anderlecht op 24 december 1755, overleden te Anderlecht 2 januari 1826, zoon van Ludovicus en Maria Van Overstraeten, huwde te Anderlecht op 20 april 1784 met Barbara De Lange, dagloonster, huisvrouw, geboren te Anderlecht 18 mei 1763, overleden te Anderlecht 31 juli 1819, dochter van Antonius en Theresia Sohie.

Uit dit huwelijk:

Maria Theresia, geboren te Anderlecht op 27 januari 1785, overleden te Anderlecht op 11 april 1786;

Antonius, volgt II;

Thomas, volgt IIb;

Joannes, geboren te Anderlecht op 4 april 1790, overleden te Anderlecht op 9 augustus 1790;

Anna Josepha, geboren te Anderlecht op 31 augustus 1791, overleden te Anderlecht op 9 september 1791;

Maria Anna, geboren op 16 september 1792, overleden te Anderlecht op 23 september 1792; Egidius, arbeider Hoogstraat Brussel, kanonnier van het vierde bataljon²⁵, geboren te Anderlecht op 3 februari 1794 en overleden na 22 september 1840, huwde A) te Brussel op 9 februari 1825 met Anna Maria Cornelis, dagloonster, Hoogstraat 141 Brussel, geboren te Anderlecht op 30 mei 1788, dochter van Willem en Anna Maria Van der Pooten. Hij huwde B) als arbeider eerste wijk 1411 Brussel, te Brussel op 11 mei 1825 met Joanna Maria Jacobs, uitverkoopster, derde wijk 165 Brussel, geboren te Brussel op 18 oktober 1794, dochter van Franciscus en Elisabeth Reus. Zij was weduwe van Jacobus Delcourt;²⁶

Joannes, geboren te Anderlecht op 19 april 1796;

Anna Maria, geboren te Anderlecht op 12 april 1798;

Jacobus, geboren te Anderlecht op 18 oktober 1800. Soldaat in het Nederlandse leger;²⁷

Petrus, volgt IIc;

Carolus Josephus, geboren te Anderlecht op 30 juli 1806.

II. Antonius Hallemans, werkman, drukker, geboren Anderlecht 31 januari 1787, overleden Anderlecht 28 mei 1853. Huwde A) te Anderlecht op 13 september 1816 met Maria Hotta, arbeidster, geboren Anderlecht 10 oktober 1791, overleden Anderlecht 1 juni 1834, dochter van Jan Baptist en Catharina Van der Kelen. Huwde B) te Anderlecht op 9 mei 1835 met Catharina Raspoet, dienstmeid, arbeidster, geboren te Dilbeek op 14 januari 1798, dochter van Franciscus en Elisabeth Vervondel.

Uit het eerste huwelijk: _____

²³ Een universeel legaat verleent een recht op de hele nalatenschap.

²⁴ Genealogisch onderzoek geeft vreemd genoeg geen directe of verre verwantschap met de erfgenamen die door de notaris zijn aangeduid. Er zijn evenwel afstammelingen van de broers en zussen van Petrus Hallemans die nog in leven zijn bij zijn overlijden.

²⁵ NA, 306 (stamboek van de eerste afdeling infanterie, 1814-1818), foto 8, stamboeknummer 1727.

²⁶ Beide huwelijken zo kort na elkaar is zeer merkwaardig. Nochtans zijn de persoonsgegevens van Egidius correct.

²⁷ Zijn geboortedatum is foutief (NA, 2.13.09, 305 (stamboek van de eerste afdeling infanterie, 1814-1818), foto 227, stamboeknummer 1325).

Catharina, geboren te Anderlecht op 9 oktober 1816;
 Joannes Baptista, geboren te Anderlecht op 6 december 1818;
 Philippus Jacobus, geboren te Anderlecht op 23 februari 1821;
 Elisabeth, dienstmeid, geboren te Anderlecht op 8 oktober 1823, huwde te Anderlecht op 27 november 1864 met Petrus Van Laere, bakker, geboren te Tielrode op 4 december 1830, zoon van Josephus en Beatrice Claeren;
 Leonardus, geboren te Anderlecht op 9 oktober 1825;
 Joannes, geboren te Anderlecht op 4 juli 1828;
 Anna Catharina, geboren te Anderlecht op 12 februari 1831;
 Anna Catharina, ingehuurde bediende, geboren te Anderlecht op 7 mei 1834, overleden te Sint-Jans-Molenbeek voor 1889, huwde te Sint-Jans-Molenbeek op 10 mei 1862 met Henricus Huhn, timmerman, schrijnwerker, geboren te Balhorn, Bad Emstal (Hessen) op 30 december 1832, overleden te Sint-Jans-Molenbeek voor 1889, zoon van Christoph en Magdalena Broske; Uit het tweede huwelijk:
 Franciscus, fabrieksarbeider, geboren te Anderlecht op 25 maart 1836, huwde te Drogenbos op 22 november 1860 met Joanna Maria Van Vlaenderen, geboren te Drogenbos op 24 juli 1838, dochter van Jacobus en Elisabeth De Wals;
 Joanna Catharina, geboren te Anderlecht op 14 maart 1839, huwde te Brussel op 3 augustus 1868 met Joseph Edouard Schooffs, brouwersgast, geboren te Geel op 14 december 1839, zoon van Jean Casimir en Dimphne Claes.

Iib. Thomas Hallemans²⁸, katoendrukker, geboren te Anderlecht op 25 februari 1789. Huwde A) te Brussel op 14 augustus 1822 met Joanna Maria Vianen, dagloonster, geboren te Kontich op 19 augustus 1775, dochter van Josephus en Elisabeth Deleu, en huwde B) te Brussel op 31 december 1831 met Charlotte Joséphine Flachille, wasvrouw, geboren te Brussel op 14 april 1805, dochter van Pierre en Joanna Antoinette Focquier. Merkwaardig dat volgens het stamboek van zijn Napoleontische legereenheid dezelfde Thomas Hallemans gesneuveld is op het slagveld te Santa Perpètua de Mogada in Catalonië op 21 januari 1810.²⁹ Het Franse stamboek leert dat hij op 22 mei 1808 ingelijfd werd en dat hij, ongehuwde zoon van Jan Baptist en Barbara Delanghe, dagloner van beroep en uit Anderlecht afkomstig was. Hij staat ook in een lijst van genezen gekwetsten bij de strijd voor de Belgische Onafhankelijkheid in 1830. Hij is dan 44 jaar, dagloner, geboren en wonende te Anderlecht, gehuwd, heeft 2 kinderen.³⁰ Uit het tweede huwelijk:
 Theresia, geboren te Brussel op 3 mei 1827; Egidius, geboren te Brussel op 29 januari 1831.

Iic. Petrus Hallemans, sergeant bij het eerste regiment, dienstbode, geboren te Dilbeek op 4 maart 1803, overleden te Dilbeek op 18 december 1864, huwde te Brussel op 6 oktober 1832 met Maria Joanna Danhieux (Dolié), geboren te Brussel op 16 mei 1801, dochter van Joannes Philippus en Joanna Leclerc.
 Zij had:
 Marie Antoinette Danhieux, geboren te Brussel op 19 juni 1827, overleden te Brussel op 25 september 1828;
 Gertrude, geboren te Brussel op 12 april 1831, Hallemans, erkend bij het huwelijk van haar moeder met Petrus Hallemans.

Dit artikel verscheen ook in het tijdschrift "Eigen Schoon & De Brabander, Jaargang 108 – 2025 nr. 4

²⁸ Vincennes, Service historique de la Défense, GR 21 YC, Registres matricules des sous-officiers et hommes de troupe de l'infanterie de ligne (1802-1815), 801, registre-matricule (of stamboek) du 112e régiment de ligne, 24 avril 1806-6 août 1808, foto 426, pagina 423, stamboeknummer 5532.

²⁹ Vincennes, Service historique de la Défense, GR 21 YC 801, foto 426, pagina 423, stamboeknummer 5532.

³⁰ De Wargny E., *Supplément aux esquisses historiques de la première époque de la révolution de la Belgique, en 1830*, Brussel, [1831], 37.

Archiefterugblik op het Belgische fiscale verleden

De overbrenging van het archief van het Ontvangkantoor der Directe Belastingen van Sint-Lambrechts-Woluwe vormde de aanleiding voor een terugblik op twee eeuwen Belgische fiscaliteit: van een belasting op deuren en vensters tot leveringen aan de vijand tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Tot aan de Eerste Wereldoorlog was het Belgische belastingstelsel relatief eenvoudig en geïnspireerd door de idealen van de Franse Revolutie. Belastingen werden geheven volgens draagkracht, niet meer volgens rang of stand. Het Kadaster bracht percelen en eigenaars in kaart en bepaalde het kadastraal inkomen, dat als basis diende voor de grondbelasting. Daarnaast bestond er een personele belasting, gebaseerd op uiterlijke tekenen van welstand, zoals het aantal deuren en vensters van een woning. Handelszaken, vrije beroepen en industrie betaalden een patentrecht. Samen vormden deze heffingen de 19de-eeuwse ‘directe belastingen’. Daarnaast waren er tal van indirecte belastingen, zoals registratie-, hypotheek-, zegel- en successierechten.

De Eerste Wereldoorlog stortte België in een diepe financiële crisis. Delen van West-Vlaanderen lagen in puin en de Belgische industrie was grotendeels ontmanteld. Tegelijk stegen de overheidsuitgaven door nieuwe sociale wetgeving en subsidies voor woningbouw. De regering Delacroix voerde daarom in 1919 in snel tempo een nieuw belastingstelsel in. België was hiermee het laatste West-Europese land waar belastingen op inkomsten hun intrede maakten. Het nieuwe stelsel omvatte de grondbelasting, mobiliënbelasting en bedrijfsbelasting, aangevuld met een zogenaamde ‘supertaks’ op het globale inkomen. Een belangrijke vernieuwing was de verplichte belastingaangifte. De hogere belastingdruk en strengere controles leidden echter tot groeiend anti-fiscaal protest.

De acute geldnood van de overheid werd niet meteen opgelost. De belastingadministratie was onderbemand en slecht uitgerust om de vele aangiften te verwerken. Pas in 1926 werd opnieuw een begrotingsoverschot bereikt, vooral dankzij nieuwe indirecte belastingen zoals de overdrachtstaks, hogere belastingtarieven, de privatisering van de spoorwegen en gunstige internationale financiële markten. In 1930 volgden belastingverlagingen en werd de supertaks vervangen door een mildere aanvullende personele belasting. Dat bleek een misrekening: het begrotingstekort liep op tot 10 % van het bruto binnenlands product. In 1933 werd daarom een ‘tijdelijke’ nationale crisisbelasting ingevoerd, die tot na de Tweede Wereldoorlog van kracht bleef. De jaren 1930 waren tijden van politieke, economische én financiële malaise ...

Lijnrechter van de staat: het archief van de Grensinspectie

België kende de voorbije eeuw een bewogen migratiegeschiedenis. Dat heeft sporen nagelaten in de archieven van talloze overheidsdiensten, waaronder de Dienst Grensinspectie binnen de voormalige Vreemdelingenpolitie (vanaf 1977: de Dienst Vreemdelingenzaken).

Grenscontroles vormen de speerpunt van migratiebeleid. Het zijn eerstelijnsdiensten in het beheer van het internationaal personenverkeer. In de nasleep van de Eerste Wereldoorlog verscherpte ons land het toezicht op migranten: grenscontroles werden hernieuwd, de paspoort- en visumplicht heringevoerd. Tijdens de economische crisis in de jaren 1930 weerklonk de roep om meer controle over de arbeidsmarkt, waardoor migranten ook als economische actoren werden geïsoleerd. De Grensinspectie ging voortaan een belangrijke rol spelen in de bestrijding van illegale arbeidsmigratie. Vanaf de jaren 1960 was de aandacht toegespitst op gastarbeiders uit landen buiten de Europese Gemeenschap, aangezien E.E.G.-burgers konden genieten van het vrij verkeer van personen en goederen. De Europese integratie ging eind vorige eeuw ongestoord verder, met de organisatie van een interne Europese markt (vanaf 1993) en de Schengenruimte (vanaf 1995) die de personencontroles naar de gemeenschappelijke buitengrenzen van de unie overhevelde.

Het archief van de Dienst Grensinspectie vormt een uitgelezen bron voor de studie van al deze ontwikkelingen. De controles op transportmiddelen ter land, ter zee en – vanaf de jaren 1920 – in de lucht komen uitvoerig aan bod. Aangezien een efficiënte grenscontrole ook op contacten met buitenlandse grensinstanties steunt, zijn bilaterale akkoorden goed gedocumenteerd, net als multilaterale betrekkingen in het kader van de Benelux-unie en de geleidelijke uitbouw van de Europese Gemeenschap.

Het archief stoffeert de administratieve voorwaarden waaraan onderdanen uit vrijwel alle landen ter wereld moesten voldoen bij betreding van het Belgisch grondgebied. Tenslotte komt ook het uitwijzingsbeleid aan bod, met inbegrip van incidenten en moeilijkheden aan de grensposten.

Kortom, het archief van de Dienst Grensinspectie is een waardevolle aanvulling op de andere dossierreeksen van de vreemdelingenadministratie die het [Algemeen Rijksarchief](#) bewaart. De inventaris

De inventaris werd opgenomen in onze [online zoekomgeving AGATHA](#). Via onze webshop kan je een [gratis pdf-versie](#) verkrijgen.

STRUBBE Filip, *Inventaris van het archief van het Ministerie van Binnenlandse Zaken : Dienst Vreemdelingenzaken : Dienst Grensinspectie (1832-1999)*, reeks *Inventarissen Algemeen Rijksarchief* nr. 727, publicatie nr. 6602, Algemeen Rijksarchief, Brussel, 2025.

- [Raadpleeg de inventaris online via AGATHA](#)
- [Download de inventaris in pdf-formaat](#)

Bron: Rijksarchief, Nieuwsbrief, 23 januari 2026

RAMPEN DOOR DE JAREN HEEN

Bij de geschonken doodsprentjes vinden we regelmatig bijzondere documenten.

Rampen door de jaren heen: de Lichtkoningin

Met de brand in het Zwitserse Crans-Montana in het achterhoofd, stellen we vast dat zulke rampen spijtig genoeg vroeger ook voorkwamen.

Tijdens de Lichtstoet in Antwerpen in de nacht van 14 op 15 augustus 1902 ontstond brand op een praalwagen, waarbij de 17-jarige Maria 'S Heeren (verkleed als sneeuwkoningin) omkwam.

Door kortsluiting in de elektrische verlichting vatte haar met watten versierde jurk vuur. De tragische dood van 'de martelares van Antwerpen' is een bekend historisch feit.

Maria was afkomstig van Sint-Truiden, ze was ook kleermaakster. Wellicht maakte ze haar jurk wel zelf.

Zulke lichtstoeten rond 1900 konden alleen doorgaan met veel open vuur. Ze zouden nadien nog wel enkele jaren plaats vinden maar met veel meer veiligheidsvoorzorgen.

Maria werd begraven op het Schoonselhof in Antwerpen.

Ontploffing in Brussel op 16 januari 1929

Het prentje meldt het overlijden van drie slachtoffers van een ontploffing in een fabriek in Brussel. In een artikel in Het Laatste Nieuws van de dag later vernemen we dat de ramp zich afspeelde in Etterbeek op de Generaal Henrylaan nr 48.

Het betrof een lompenhandel van een zekere heer Neumann. Bij het oppoken van een kachel zou deze ontploft zijn.

In het artikel lezen we inderdaad dat de zussen op slag dood waren. Voor Leonie Matthys uit Buggenhout hoopte men nog op een wonder, maar het doodsprentje vermeldt dat ze een dag later toch overleed.

Het valt op dat het allemaal meisjes waren die er werkten en gewond raakten: Josephina Hendrickx uit Lebbeke, Jeanne Mélardie uit Brussel, Carolina Cooremans uit Brussel, Pauline Roelandt uit Opwijk en Jeanne Onsea uit Koekelberg.

Wie vandaag de de locatie opzoekt met Street View, merkt dat zich op deze plaats nog steeds werkplaatsen bevinden.

Bronnen:

- *Verzameling doodsprenten Familiekunde Vlaanderen Regio Dilbeek vzw*
- *GVA 11/08/2017*
- <https://sosantwerpen.be/opmerkelijk/ maria-sheeren-bruid-van-koning-winter/>
- https://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_Belgische_rampen
- *Het Laatste Nieuws 17/01/1929*

Jan Erkelbout en Maria Willems

Kachelontpleffing te Brussel

TWEE MEISJES LEVEND VERBRAND ZES GEWONDEN

Woensdagmiddag, om kwart voor drieën, gebeurde in de Herrystraat, te Brussel, (2de distrikt), een verschrikkelijk ongeluk.

Op nr 48 in deze straat is in het achterhuis de lompenhandel van den h. Neumann gevestigd. Een aantal meisjes was bezig met het uitzoeken van votten. Een der meisjes wilde de kachel wat oppoken, toen deze plotseling met een hevigen knal uit elkaar sprong.

In een oogenblik stond de geheele kamer in lichtelaai, terwijl tengevolge van de ontploffing de zolder instortte. Zes meisjes konden, ofschoon zwaar verbrand, gered worden.

De namen van deze zes meisjes zijn: Josephina Hendrickx, uit Lebbeke; Leonie Matthijs, uit Buggenhout; Jeanne Mélardie, wonende Telegraafstraat, te Brussel; verder Carolina Cooremans, wonende Antwerpschen steenweg; Pauline Roelandt, wonende te Opwijk en Jeanne Onsea, te Koekelberg. Dr. Vandemeulebroeck verieende de eerste hulp en liet de slachtoffers vervolgens naar het Brugmannziekenhuis overbrengen.

De toestand van Carolina Cooremans is hopeloos. Zij kreeg hevige brandwonden over het geheele lichaam.

Twee andere meisjes, de zusters Anna en Marie Deraes, uit Buggenhout, bleven in de vlammen achter. Daar het gebouw dreigde in te storten kon men hen niet meer redden en kwamen zij jammerlijk in de vlammen om. De inmiddels toegesnelde brandweer moest meer dan een uur met verscheidene stralen werken, voordat men er in slaagde den brand te blusschen.

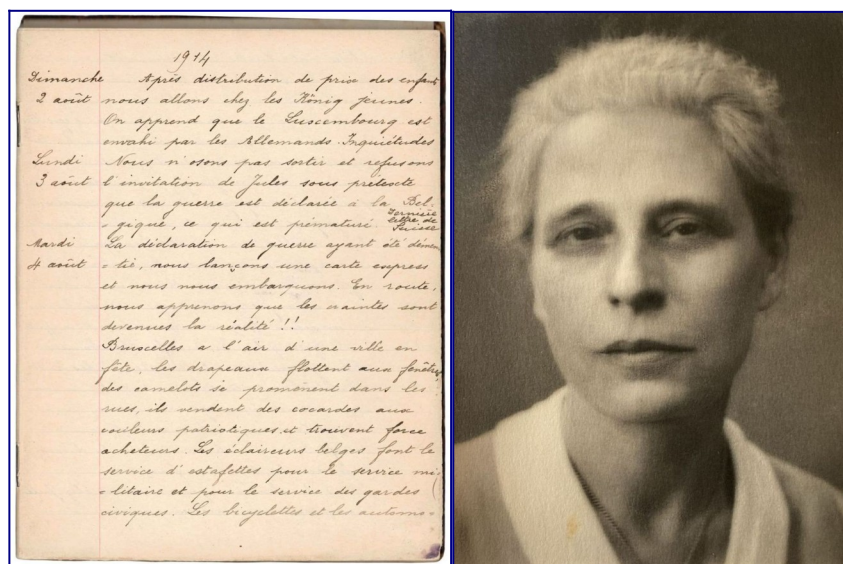
Omstreeks 4 uur kon men de lijken van de verbrande meisjes bereiken. De twee geheel verkoelde lichamen werden naar het lijkenhuis in de St-Andriesstraat overgebracht.

De kommissaris van politie van de 7e afdeling, Dauvie en de adjunkt-kommissaris Lefèvre stelden een onderzoek in en waarschuwden het parket.

Begrijpelijkjerwijs heeft dit vreeselijke ongeluk groota opschudding verwekt.

Het oorlogsdagboek van Marguerite Merlin

Het Rijksarchief zet het jaar krachtig in met een uitzonderlijke publicatie: *Le journal de guerre de Marguerite Merlin (août-septembre 1914)*, een nooit eerder uitgegeven ooggetuigenverslag van de dramatische eerste oorlogsweken in Vilvoorde.

Het manuscript, dat decennialang verborgen lag in een familiearchief, werpt een intieme blik op de invasie van 1914. Het dagboek vangt aan met een eenvoudig zomers familiebezoek en transformeert al snel in een indringend verslag wanneer de oorlog het dagelijks leven binnendringt.

Een zeldzaam perspectief

Marguerite Merlin, een 27-jarige Frans-Zwitserse onderwijzeres, logeert in de zomer van 1914 bij haar zus in Vilvoorde. Vanop de eerste rij ziet ze hoe de wereld plots kantelt. Haar dagboek, geschreven op het moment zelf, vaak uur per uur, behoort tot de zeldzame burgerlijke getuigenissen uit de beginfase van de oorlog in en rond Brussel.

Wanneer de oorlog uitbreekt, noteert ze hoe Brussel tegelijk feestelijk en angstig aanvoelt:

Wie haar notities leest, ervaart de mentale wereld van burgers die niet alleen op zoek zijn naar feiten, maar naar betekenis te midden van onzekerheid en angst.

Historische waarde

Dit oorlogsdagboek is een uitzonderlijke bron omdat het een zeldzame vrouwelijke stem uit de eerste oorlogsweken laat horen, geschreven door een Frans-Zwitserse auteur die tegelijk betrokken partij en buitenstaander is. Vanuit dat unieke perspectief observeert Merlin het dagelijks leven in de periferie van Brussel, waar frontbewegingen en burgerbestaan elkaar kruisen. Haar scherpe observaties, emoties en interpretaties maken het document essentieel

voor onderzoek naar egodocumenten, gendergeschiedenis, mentaliteitsgeschiedenis en de sociale impact van de invasie van 1914.

De Franstalige uitgave verscheen in de reeks *Studies over de Eerste Wereldoorlog - Études sur la Première Guerre mondiale* en werd gerealiseerd door Brigitte Buysens, achternichtje van de dagboekschrijfster, met een voorwoord van Pierre-Alain Tallier.

BUYSENS Brigitte (met een voorwoord van Pierre-Alain Tallier), *Le journal de guerre de Marguerite Merlin (août-septembre 1914). Les premiers jours de guerre à Vilvorde relatés par une institutrice franco-suisse en villégiature en Belgique*, Studies over de Eerste Wereldoorlog nr. 24, publicatie nr. 6608, Algemeen Rijksarchief, Brussel, 2025, 60 p.

Kostprijs: 20,00 euro

Bestellen? Stuur een mail naar publicat@arch.be.

Bron: Rijksarchief, Nieuwsbrief, 23 januari 2026

MOLENBEEK IN VERZET

Van hongermars tot bevrijding: Molenbeek in verzet

In mei 1940 marcheren de Duitse soldaten Brussel binnen. Om hun opmars te stuiten, blazen de geallieerden de bruggen over het Kanaal van Willebroek op. Door de ontploffing van de brug aan de Vlaamsepoort (Porte de Flandres) raken verschillende appartementsgebouwen op slag onbewoonbaar. Dat is meteen het startschot van de vierjarige, harde bezetting van het multiculturele Sint-Jans Molenbeek.

In Molenbeek waren minstens 85 (!) verzetsorganisaties actief. Meer dan 60 verschillende sluikkranten telden Molenbeekse medewerkers. De vele Duitse, Italiaanse en Oostenrijkse antifascisten, Oost-Europese Joden en veteranen van de Spaanse Burgeroorlog hielpen de eerste verzetsorganisaties op te zetten. Tal van militairen sloten zich aan bij de plaatselijke afdeling van het Geheim Leger. De lokale bevolking kreeg het al snel moeilijk. Door de oorlog was de voedselvoorziening in elkaar gestort. In de Brusselse volkswijken werd voedsel schaars. Op 29 mei 1941 waaide [het fenomeen van de vrouwelijke ‘aardappelprotesten’](#) over van Luik naar onder meer Brussel, Antwerpen en Gent. Om twee uur 's middags trok een compacte cohort Molenbeekse vrouwen en kinderen naar de Grote Zavel, waar de betogers zich verzamelden.

Ze waren doodstil. Hun vermoeide gezichten vastberaden. Ze droegen vlaggenstokken met wapperende zwarte doeken, als symbool van hun miserie. De betoging botste al snel op politieversperringen. De vrouwen werden teruggeslagen door de ordediensten en vluchtten naar de benedenstad. Weldra stormden duizenden mensen de straat op. Drie keer veegde de politie het plein rond de Beurs leeg, drie keer heroverden de betogers het. Diezelfde week vond er nog een protest plaats, op de markt tegenover het Molenbeekse gemeentehuis. De bevolking plunderde de lokale bakkerij. Het ‘aardappelprotest’ van de Molenbeekse vrouwen en de daarmee gepaard gaande brooddiefstallen werden deels aangemoedigd door de Kommunistische Partij en haar sluikpers, die zich solidair probeerden op te stellen met de arbeidersklasse. Zij konden door het niet-aanvalspact tussen Hitler en Stalin immers nog niet voluit in het verzet treden, al deden meer rebelse partijleden dat stiekem wel.

Verzet en repressieve verhevigen

Ook in januari 1943 ging het er heftig aan toe. De strijd tussen de bezetter en het verzet werd steeds heviger. Doorheen de hoofdstad werden collaborateurs neergeschoten, ontploften opslagplaatsen, werden spoorwegen gesaboteerd, winkels overvallen en handgranaten gegooid. Tientallen Molenbeekse verzetslieden betaalden de hoogste prijs en stierven in de concentratiekampen. Strafexpedities van de Gestapo vonden plaats in de Molenbeekse buurten. De bezetter zocht naar Joden, onderduikers en wapens. Ze namen al het voedsel en het geld dat ze vonden in beslag. Na de invoering van een algemeen rookverbod op de tramperrons slaagde een stoutmoedige Molenbeekoïserin om ongemerkt het pistool van een Duitse officier te stelen.

In juli 1943 schudde een nieuwe razzia de gemeente door elkaar. Ditmaal werden bijna alle leiders van de Kommunistische Partij en de Gewapende Partizanen door de Sipo-SD aangehouden. Onder hen bevonden zich ook de redactieleden van de Rode Vaan, de belangrijkste communistische sluikkrant. De hoofdredacteur werd ter dood veroordeeld. De overlevende communisten bestuurden hun organisaties voortaan met ijzeren vuist, gevoed door de angst om ontdekt of verraden te worden.

Razzia's

Al snel kwamen de eerste razzia's. De nazi's hadden het eerst gemunt op de buitenlandse Joden en politieke tegenstanders. Op 22 juni 1941 begon Operatie Zonnewende, een arrestatiecampagne tegen communisten, Russische migranten en antifascisten, tegelijk met de inval van de Sovjet-Unie door nazi-Duitsland. Bekende communistische figuren doken onder om aan de repressie te ontkomen. Doorheen Brussel stapte het verzet al snel over tot de gewapende strijd. Op 12 maart 1941 ontploften er bommen aan de Beurs, tijdens een parade van de Waalse Oostfronters. Een Molenbeekse communist en Spanjestrijder werd ter plekke aangehouden en beschuldigd van terrorisme. Hij was in Moskou opgeleid voor de guerrilla en had voordien al een molotovcocktail door het raam van zijn werkgever gegooid. Verzetslieden verspreidden ook propaganda, organiseerden stakingen en verzamelden inlichtingen. Molenbekenaars van het Onafhankelijkheidsfront en het Geheim Leger namen deel aan een staking van de Brusselse postbodes. Ze werden enkele dagen later opgepakt. Binnen de lokale politie lijkt een cel van de Groep Zéro actief geweest te zijn. In de Prinsesstraat 18 ontmantelde de Gestapo op 25 mei 1942 de geheime drukkerij van La Libre Belgique. De Gewapende Partizanen overvielen twee keer het Molenbeekse gemeentehuis. Duizenden liters benzine werden in brand gestoken op de site van Thurn en Taxis.

In oktober 1942 spande de Gestapo via een infiltrant een valstrik in het nabijgelegen Wemmel. 26 verzetsleden werden aangehouden. De jonge Molenbekenaar [Jean Haesaert](#) kreeg een kogel in het hoofd. De operatie strikte leidinggevende figuren en zorgde voor meerdere arrestatiegolven. Geheime agenten, verklikkers en collaborateurs waren overal en teisterden de bevolking. De razzia's werden steeds talrijker en dwongen Joden en werkweigerders om onder te duiken.

Ondertussen ontsnapte [David Herszaft](#) uit het zeventiende konvooi naar Auschwitz-Birkenau. Als Joodse Poolse migrant had hij voor zijn deportatie dwangarbeid verricht in Noord-Frankrijk. Hij keerde terug naar Molenbeek om zich daar bij het verzet aan te sluiten. Hij dook samen met Camille De Roeck onder in de Koorstraat. Maar de kompanen werden ontdekt en opgepakt. In hun schuilplaats vonden de nazi's bundels illegale kranten, twintig pakketten explosieven, handgranaten en een voorraad geweer- en pistoolkogels.

Op 12 december 1942 werden de twee geëxecuteerd, als wraak voor de Brusselse moord op een Vlaamse SS-officier. Het antwoord van de Molenbeekse verzetsgroepen liet niet op zich wachten. De rexistische apotheker Henry Martin en zijn assistent werden diezelfde dag nog neergeknald. De winkel van een andere rexist werd vernietigd. Het sluikeblad La Lutte beloofde dat al de collaborateurs zouden boeten voor de dood van hun kameraden en het verraad van hun volk.

Het einde van de bezetting

Op 24 januari 1944 werd de Britse piloot Charles Warren uit de lucht geschoten. Hij werd gered door een lokaal koppel en kreeg onderdak in de Brasserie du Lancier, een oude kroeg op de Ninoofsesteenweg. De Duitsers kwamen er vaak hun dorst lessen. De Brit ontmoette er ook een drietal 'bandieten', die elke dag smokkelwaar en pistolen bij hadden en hem uiteindelijk naar het Zuidstation brachten, zodat hij de stad kon ontvluchten. Charles Warren was geen alleenstaand geval.

Het [netwerk Comète](#) was erg actief in de gemeente. Dit netwerk trachtte onderduikers en geallieerde gevechtsvliegtuigpiloten via Frankrijk en Spanje naar Engeland te brengen. Dat was geen gemakkelijke klus, want de gestrande Britten en Amerikanen werden gemakkelijk ontmaskerd. Het vergde veel moeite om hen in leven te houden. Hen onopgemerkt door verschillende landen loodsen was een echt huzarenstuk. In een huis op de Karreveldlaan werden zo wel negen piloten verstopt en ook op de Gentssesteenweg dienden meerdere woningen als schuilplaats.

Zowel de ondergedoken piloten als de verzetslieden vertellen in hun memoires over de Molenbeekse zwarte markt, de paranoia, frustratie en isolatie, de bijtende armoede en de opvallende karretjes, die door honden werden voortgetrokken. Amateurisme en heldendaden vloeiden chaotisch door elkaar. Elke misstap was fataal. Vooral voor de Joodse verzetslieden stond een arrestatie gelijk aan een doodvonnis.

Maar op 1 september 1944 was de bevrijding nabij. Langs de Mettewielaan reed een onafgebroken kolom Duitse wagens richting de Basiliek van Koekelberg om Brussel te verlaten. De vluchtende Duitsers namen de fietsen van alle voorbijgangers in beslag. Een defecte tank werd door de nazi's zelf opgeblazen. De volgende dag verschenen de buurtbewoners op straat in een grote parade met zetels, tafels, kasten en stoelen, die uit de Duitse opslagplaatsen werden bevrijd.

Uiteindelijk reden de geallieerden Brussel binnen. Tienduizenden mensen stroomden toe om de bevrijding te vieren. Ook in Molenbeek nodigde men de Britse soldaten uit om thuis hun eigen thee te komen drinken. Daarnaast brak de tijd van de vergeldingen aan. Het Onafhankelijkheidsfront patrouilleerde door de wijk om de collaborateurs te vatten. Twee 'incivieke' zussen werden door een menigte kaalgeschoren. Voor Molenbeek was de bezetting eindelijk voorbij.

Dit artikel verscheen oorspronkelijk in het [Heldenmagazine](#) voor de leden van vzw Helden van het verzet. Enkele maanden na de verschijning van het magazine, plaatsen we een selectie aan artikels op de website. Wil je ons unieke Heldenmagazine boordevol informatie over het Belgische verzet ook in je brievenbus ontvangen? [Via deze link word je steunend lid en geef je onze werking vleugels.](#)

Bron: Helden van het verzet, Nieuwsbrief, januari 2026

BEWAAR ONZE GRAFSTENEN (Vervolg)

Ontdek de nieuwe foto's van begraafplaatsen uit onze regio gepubliceerd in **januari 2026**.

- [Cimetière du Dieweg, Uccle, Bruxelles-Capitale](#), 2 562 grafstenen
- [Cimetière d'Ixelles, Ixelles, Bruxelles-Capitale](#), 2.029 grafstenen

Bron: *Geneanet, Nieuwsbrief*, 6/02/2026

SCHENKINGEN

Schenken zoals genealogische documenten, rouwbrieven, bidprentjes, stambomen, allerlei boeken, familieboeken, stambomen, heemkundige werken, enz... blijven welkom in ons documentatiecentrum en zijn bij ons definitief in veilige handen!

Ze worden voor altijd veilig bewaard, worden opgenomen in de bibliotheekcatalogus en kunnen geconsulteerd worden door alle geïnteresseerden als eerste bron om uw stamboom op te maken.

Wie ook iets wil schenken, kan afspreken via info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be

Wij mochten weer volgende schenkingen ontvangen!

Rouwbrieven/bidprentjes

Martine Devel (Sint-Genesius-Rode), Mia Van Eeckhoudt (Bogaarden),

Boeken/documenten

VRAAG EN ANTWOORD

Antwoorden en nieuwe vragen altijd sturen naar volgend mailadres:

info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be

Uw antwoord wordt dan overgemaakt aan de vraagsteller en gepubliceerd in de eerstvolgende nieuwsbrief.

FAMILIE VANBEGINNE te BELLINGEN/KESTER

Vraag 2026/03-01

Vraagje rond opzoeken in Bellingen / Kester over de familie **Vanbeginne**.

We vinden in de parochieregisters van Bellingen in 1752 volgende huwelijksakte :

27 November 1752 : Huwelijk tussen Franciscus Van Beginne (ex Kester)
(Viduus=weduwenaar) en Joanna Passeleurs (ex Bellingen).

https://agatha.arch.be/data/images/518/518_0176_000_00011_000/0_0040

Helaas staat er niet vermeld van wiens Franciscus Van Beginne vorige echtgenote was.

In de huwelijksbelofte staat er ook enkel vermeld dat Franciscus Van Beginne weduwenaar is.

https://agatha.arch.be/data/images/518/518_0176_000_00004_000/0_0041

In de overlijdens akte van Franciscus Van Beginne (25/10/1796) staat vermeld dat hij 83 jaar oud is bij overlijden . Dus geboren rond 1712-1714.

https://agatha.arch.be/data/images/518/518_0176_000_00007_000/0_0036

Wie was zijn vorige echtgenote ????

We vinden in de parochieregisters van Bellingen een huwelijk terug op 20/11/1735 tussen Ferdinand Franciscus Van Beginne (ex Kester) en Jeanne Moonens (ex Bellingen).

https://agatha.arch.be/data/images/518/518_0176_000_00004_000/0_0015

Om het nog wat moeilijker te maken staat er in de overlijdensakte (08/04/1752) van Jeanne Moonens een andere voornaam voor haar echtgenoot. Joannes Van Beginne.

https://agatha.arch.be/data/images/518/518_0176_000_00005_000/0_0041

De parochiale registers van Kester zijn vernietigd geweest in een brand in het gemeentehuis in 1825.

MIJN VRAGEN :

Gaat het hier om het eerste en tweede huwelijk van Franciscus Van Beginne.

De geboortejaren (1712 – 1714) komen ongeveer overeen. Wie of wat kan dat bevestigen ?

Bestaat er ergens de mogelijkheid om de ouders van Franciscus Van Beginne en eventueel broers

of zussen terug te vinden (waarschijnlijk in Kester).

Ingezonden door Daniel Nerinckx

PETRUS VERMEIREN te DILBEEK

Vraag 2026/03-02

Onze stamboom van de familie Vermeiren zit geblokkeerd omdat bij de geboorte van Franciscus Van Der Meeren op 8/11/1755

In Dilbeek .

Op 8 november is gedoopt de vandaag geboren Franciscus natuurlijke zoon Van ?Petrus Vermeiren en Anna Wermoes, wat de moeder bij de bevalling onder eed verklaarde aan de vroedvrouw van Zellick en voor getuigen en voor mij ondertekende in het bijzijn van haar moeder .

Peter en Meter waren de voornoemde Petrus Vermeiren en Maria Anna Meert.

DE enige manier om de gegevens van deze Petrus Vermeiren terug te vinden is via de parochie registers van de parochie Ambrosio Dilbeek

OF zijn deze registers aanwezig in het rijksregister. Hoe verkrijgen?

Is er iemand onder jullie die hier een oplossing kan vinden om de gegevens te kunnen terugvinden Van Petrus Vermeiren ?

Ingezonden door Van Puyvelde Alfons

Publicatie: Gilbert Buyst, Snikbergstraat 46 – 1700 Dilbeek

Redactie: gilbert.buyst@skynet.be

Waarnemend voorzitter: Gilbert Buyst

Volg ons op

e-mail: info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be
website: <https://fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be>
Zetel: Kleinekapellaan, 66 te 1700 Dilbeek

Privacyverklaring

